

kteří se zdržují na území Československé republiky, a to jen tehdy, není-li jejich podpis na listině ověřen, ohledně všech ostatních účastníků stačí výzva vyhláškou na soudní desce a v úředním listě, by se prohlásili ve stanovené lhůtě o svých nárocích na nástupnictví, při čemž má se po marném uplynutí lhůty za to, že souhlasí s dohodou. Zákon stanoví tu přímo preklusi, což má svůj důvod v tom, že zákonodárci záleželo na tom, by poměry bývalých svěření byly upraveny nezvratně. K jinému nebyl soud povinen. Stěžovatel nevytýká porušení těchto povinností a nemůže je vytýkati, ježto jest ze spisů patrné, že se soud první stolice zachoval podle zákona. Vyříditi jest ještě jediné výtka, že soud první stolice neuveřejnil výzvu také v jiných časopisech, omeziv se na úřední list Čsl. republiky. Otištění to přenechal zákon úvaze bývalého svěřenského soudu, jenž jediný mohl míti v patrnosti veškeré skutečnosti týkající se svěření. Neshledal-li tento soud potřeby toho, nelze v tom shledati důvod § 16 pat. o nesp. říz., zejména není v zákoně odůvodněn požadavek, by svěřenský soud z úřední povinnosti pátral po bydlišti všech osob, jež by mohly činiti nároky na svěření, a to jen proto, by uveřejnil výzvu i v časopisech jejich zemí. Není proto důvodu ke změně anebo zrušení napadeného usnesení, když stěžovateli napadlo teprve po uplynutí lhůty náhodou z obecného zájmu získati si informaci o tom, jakým způsobem byly v Čsl. republice upraveny otázky zrušení svěření, a že teprve potom dozvěděl se i o schválení dohody.

Čís. 6710.

Bylo-li před světovou válkou umluveno, že zápůjčku jest splatiti tak, by se věřiteli dostalo na kapitálu tolik zlata, kolik bylo obsaženo v zápůjčce podle tehdejší rak. uh. korunové měny, nepřiči se dobrým mravům požadavek věřitelův o vrácení zápůjčky podle této úmluvy.

(Rozh. ze dne 19. ledna 1927, R I 1128/26.)

Manželé Č-ovi zapůjčili roku 1905 tehdejšími vlastníky domu čp. 803 18.000 K a vymínili si, že musí na kapitále dostati zpět tolik zlata, kolik bylo obsaženo v 18.000 K tehdejší měny, že toto právo nesmí býti žádným ustanovením státním zkráceno a že případný rozdíl jsou dlužníci povinni hraditi. Pro tento dluh byl dán v zástavu dům čp. 803. Pohledávka ze zápůjčky byla převedena na žalobkyni, vlastníci domu čp. 803 stala se žalovaná. Žalobě o zaplacení 17.920 Kč ve zlatých mincích rak. uh. korunové měny nebo 120.064 Kč procesní soud první stolice vyhověl. Odvolací soud zrušil napadený rozsudek a vrátil věc prvnímu soudu, by vyčkaje pravomoci ji znovu projednal a rozhodl. Důvody: Podle dlužního úpisu a postupní listiny ze dne 4. října 1905 vymínil si věřitel, že na kapitále musí dostati zpět tolik zlata, kolik obsaženo bylo v 18.000 K tehdejší měny, že toto právo nesmí býti žádným ustanovením státním zkráceno a že případný rozdíl jsou povinni dlužníci hraditi. Toto ustanovení pojato bylo do dluhopisu patrně z toho důvodu, že již tenkrát věřitel předpokládal dalekosáhlé

změny v oboru hospodářském, jichž dosah nemohl býti nikomu znám. Bylo tedy jeho úmyslem, by vzhledem k této nejistotě dostalo se mu při splacení kapitálu stejné hodnoty tehdy vyplacené pohledávky. Dle toho neměl věřitel utrpěti hospodářskou újmu a dlužníku nemělo se dostati neodůvodněného zisku. Při tom jistě nemohly strany míti na mysli, že by znehodnocení peněz dostoupilo takové výše, že by z toho mohla vzniknouti jedné straně újma, která by pro ni byla hospodářskou zkázou. A taková zkáza by nastati musela, kdyby žalovaná byla povinna na místo 18.000 K zaplatiti žalující straně zažalovaných 120.064 Kč s přísl., což dle tvrzení žalované převyšuje hodnotu domu, takže by celá hodnota domu byla vyčerpána. To by bylo takovým křiklavým nepoměrem, že by se jistě přičil citu spravedlnosti a tudíž i dobrým mravům a který také žalovanou stranou nebyl zaviněn. Z toho patrno, že vzestup zlata nijak se nesrovnává se vzestupem cen nemovitostí. Má proto odvolací soud za to, že při poskytnutí zápůjčky předpokládaly obě strany, že v témž poměru, v jakém se znehodnotí pohledávka, zvýší se i hodnota domu, na který byla poskytnuta. A poněvadž tuzemské zákonodárství nezná valorisačního zákona, jest odvolací soud toho názoru, že žalobkyni má se dostati vzhledem ku shora uvedené doložce zaplacení zápůjčky jen v takové hodnotě, která by poměrně odpovídala hodnotě domu v době poskytnuté zápůjčky. Tímto hodnocením pohledávky se však prvý soud nezabýval a proto v tomto směru je řízení v první stolici neúplné. Bude proto třeba vyšetřiti, jakou hodnotu měl dům v době poskytnutí zápůjčky v roce 1905 a jakou měl v roce 1925, kdy pohledávka byla žalované vypovězena. Dle tohoto poměru bude pak nutno vypočítati hodnotu pohledávky, která má býti žalobkyni splacena (18.000 K : X jako hodnota domu v roce 1905 ku hodnotě domu v roce 1925). Jen tento rozdíl může býti žalobkyni přiznán k dobru, nemá-li žádná strana býti zkrácena. Není také bez významu okolnost, jakým penízem přihlásila žalobkyně zažalovanou pohledávku k soupisu majetku. I tuto okolnost bude třeba vyšetřiti, by z ní jakož z té okolnosti, že žalobkyně spokojila se po nějaký čas placením úroků v československých korunách podle výše pohledávky 18.000 K, mohlo se usuzovati na úmysl stran.

Nejvyšší soud zrušil napadené usnesení a vrátil věc odvolacímu soudu, by znovu rozhodl o odvolání nepřihlížeje k důvodu, pro který zrušil rozsudek soudu první stolice.

D ů v o d y:

Dovolací soud zabýval se jedině právním názorem odvolacího soudu, že při sjednání t. zv. zlaté doložky ve smlouvě ze dne 4. října 1905 nemohly strany míti na mysli znehodnocení peněz v takové výši, k jakému později skutečně došlo, z čehož dovodil nutnost doplnění řízení. Nejvyšší soud zabýval se touto otázkou již v rozhodnutí čís. 1532 sb. n. s., a nemůže ani pro tento případ uznati, že by se přičilo spravedlnosti nebo dobrým mravům, požaduje-li žalující strana od žalované jen to, co svého času skutečně poskytla druhé smluvní straně, zabezpečivši

si smluvně vrácení zapůjčené částky v téže výši, v níž byla zápůjčka skutečně vyplacena. I kdyby bylo správné tvrzení žalované, že dům tvořící zástavu jest jediným jejím majetkem, z jehož výtěžku žije, a že dům ten má dnes hodnotu mnohem menší, než činí vymáhaná pohledávka, nelze nebezpečí hospodářské zkázy jí podle toho hrozící uznati za důvod sprostující ji ze splnění smluvní povinnosti, ježto, nehledíc k některým předpisům exek. řádu, není ustanovení, jež by překáželo žalobci v uplatnění jeho pohledávky v plném rozsahu. Odvolací soud dospěl odchylným svým názorem k nemožným důsledkům. Chce přiznati žalobkyni uspokojení jedině v poměru odpovídajícím poměru hodnoty domu v době poskytnutí zápůjčky k hodnotě dnešní. Měřítka to neodpovídá svou nahodilostí a libovůli právu. Kdyby tu šlo o obecnou zásadu, nemohlo by se přihlídnouti k hodnotě určitého domu, nýbrž k hodnotě nemovitostí vůbec, čehož odvolací soud neuznává a pro neproveditelnost nemohl uznati, kdyby pak měla býti směrodatná hodnota určitého domu v žalobě uvedeného, nestačilo by nařízené doplnění nepřihlížejíci k případnému zhoršení (po případě i k zlepšení) nemovitosti té, zejména byl by věřitel nespravedlivě zkrácen, kdyby dlužník iako vlastník zástavy byl jí ať úmyslně ať z nedbalosti znehodnotil. Tím by se mohlo dospěti k důsledkům, jež by se přičily mnohem více i dobrým mravům, než názor shora projevovaný. Nelze proto pokládati nařízené doplnění za účelné. Podobně není třeba zjištění, jakou částkou byla pohledávka přihlášena k soupisu. Odvolací soud vychází z názoru, že úmyslem věřitelovým, správně stran, bylo, by se věřiteli dostalo při placení jistiny stejné hodnoty tehdy vyplacené pohledávky. Že by věřitel od tohoto úmyslu byl upustil, nelze souditi ani z toho, že přijímal úroky v Kč podle výše pohledávky počítané v téže a ne ve zlaté měně, ani z přihlášky jistiny k soupisu, když soud první stolice vzal za prokázáno, že již v roce 1919 žalovaná, byvši upomenuta o zaplacení zápůjčky, s poukazem na zla'ou doložku nic nenamítala. Odvolací soud se o tomto zjištění nezmiňuje, z čehož nutno souditi, že s ním souhlasí, čímž ovšem názor jeho pozbývá opory.

Čís. 6711.

Strana, k jejímuž odvolání byl odvolacím soudem zrušen rozsudek prvního soudu a nařízeno mu, by vyčkaje pravomoci, jednal o určité otázce, nemůže se v rekursu na dovolací soud domáhati toho, by bylo rozhodnuto o právních názorech odvolacího soudu, jež nebyly podnětem ke zrušení rozsudku prvního soudu.

Domáhá-li se vdova po zaměstnanci na zaměstnavateli náhrady škody, ježto ho nepřihlásil včas k pensijnímu pojištění, nelze přihlídnouti ku spoluzavinění zaměstnance na opomenutí včasné přihlášky.

(Rozh. ze dne 19. ledna 1927, R I 1154/26.)

Žalobě vdovy po zaměstnanci žalované firmy o náhradu škody, ježto zaměstnanec nebyl včas přihlášen k pensijnímu pojištění, proce s ní soud první stolice vyhověl. V odvolání uplatňovala žalovaná